

Warszawa, dnia 7 maja 2007 r.

DLP - II - 0700 - 53/07

BM-I - 0700 - 155/07

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 8.05.07 BPS
nr. 3468 podpis.....

WARSZAWA
Biuro Marszałka Senatu
wpłynęło dn. 9.05.07
nr. 4347 podpis. W

Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

S ZAMONNY P AMB M Marszałek

Uprzejmie przekazuję odpowiedź na oświadczenie pana Senatora Aleksandra Bentkowskiego, w sprawie przepisów ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nadesłane przy piśmie z dnia 27 marca 2007 r., BPS/DSK - 043 - 181/07

Ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398, z późn. zm.) uporządkowała materię kosztów sądowych w sprawach cywilnych. Jednym z zakładanych celów ustawy było globalne obniżenie wysokości opłat sądowych, zwłaszcza w sprawach majątkowych. Nie jest zatem uprawnione zawarte w oświadczeniu senatorskim stwierdzenie, że zamiast obniżenia kosztów sądowych wzrosły opłaty stałe. Należy mieć na uwadze, że opłaty stosunkowe w sprawach o roszczenia majątkowe wynoszą obecnie 5% wartości przedmiotu sporu, zaś w poprzednim stanie prawnym wynosiły minimum 8%. Analiza dochodów budżetu Państwa z tytułu pobieranych opłat sądowych wskazuje, że dochody te spadają, a zatem wzrost niektórych opłat stałych nie zrekompensował obniżenia wysokości opłat stosunkowych. Tym samym uznać należy, że w ogólnym ujęciu opłaty sądowe uległy obniżeniu

Zmiana wysokości opłat sądowych wynikała z potrzeby ich dostosowania do realnych kosztów konkretnych postępowań. To rodzaj postępowania, jego doniosłość społeczna i ciężar gatunkowy powinien być wyznacznikiem wysokości opłaty sądowej związanej ze sprawą, nie zaś wartość przedmiotu postępowania. Tym samym pozostawienie w postępowaniach rejestrowych opłat stosunkowych nie znajdowało uzasadnienia.

Odnosząc się do wysokości opłat w postępowaniu wieczystoksięgowym, podkreślić należy, że w większości przypadków w sprawach z zakresu prawa o księgach wieczystych opłaty zostały w istotny sposób obniżone w stosunku do opłat obowiązujących w poprzednim stanie prawnym. Nowa ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych zerwała z zasadą, zgodnie z którą wartość prawa objętego wnioskiem o wpis była podstawą obliczenia i pobrania opłaty sądowej. Obecnie jedynie rodzaj prawa i podstawa jego nabycia decyduje o wysokości opłaty sądowej.

Nie można podzielić stanowiska, że przepisy ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych naruszają zasadę sprawiedliwości społecznej i zasadę równości wobec prawa. Ustawa w sposób odmienny niż poprzednio określa kryteria istotne dla ustalenia opłat sądowych, nadając priorytet realnym kosztom postępowania sądowego. Nie można zgodzić się także ze stwierdzeniem, że w sprawach związanych z wpisem do księgi wieczystej nakład pracy urzędnika sądowego jest niewielki. Księgi wieczyste są rejestrem stanu prawnego nieruchomości o gwarantowanej przez państwo wiarygodności. Stanowią podstawę bezpieczeństwa obrotu nieruchomościami i zabezpieczenia hipotecznego. Wpis do księgi wieczystej jest orzeczeniem sądu, nie zaś zwykłą czynnością rejestrową dokonywaną przez urzędnika. Do rzeczywistych kosztów postępowania wieczystoksięgowego należy zaliczyć nie tylko koszt związany z rozpoznaniem poszczególnej sprawy, ale również koszty prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie informatycznym oraz jego obsługę (przechowywanie ksiąg wieczystych, wydawanie odpisów, realizowanie jawności ksiąg wieczystych poprzez udostępnienie ich do wglądu zainteresowanym). Podkreślić należy, że bezpieczny, sprawny i szybki rejestr ksiąg wieczystych stanowi realną korzyść dla obywateli.

Opłaty sądowe są rodzajem danin publicznych. Obowiązek ich ponoszenia przez strony jest zasadą, a ustawowe zwolnienia pewnych kategorii spraw, pism lub pewnych kategorii podmiotów od obowiązku uiszczenia opłaty są odstępstwem od tej zasady. Przyznane sądom prawo zwalniania od opłat nie ma charakteru swobodnego uznania, lecz podlega określonym regułom. Zwalnianie od opłat nie tylko umożliwia realizację prawa obywatela do sądu, ale także może prowadzić do uszczuplenia dochodów państwa. Pomiedzy ochroną obydwu tych wartości musi istnieć pewna równowaga, a sąd rozpoznający wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych powinien w odpowiednich proporcjach uwzględniać zarówno interes fiskalny państwa, jak i faktyczne, a nie tylko prawne, gwarancje dostępu do sądu.

Za bezpodstawny uznać należy zarzut dotyczący ograniczenia możliwości ubiegania się o zwolnienie od opłat sądowych w postępowaniu wieczystoksięgowym. Wnioskodawca, który nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych w takim postępowaniu, może ubiegać się

o zwolnienie na zasadach ogólnych, z tym tylko, że wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych należy wnieść przed złożeniem wniosku o wpis do księgi wieczystej, zaś w przypadku, gdy wniosek o dokonanie wpisu ma być zamieszczony w akcie notarialnym, zwolnienie od kosztów sądowych może nastąpić wyłącznie przed zawarciem tego aktu.

Odnosząc się natomiast do kwestii dołączenia do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych oświadczenia obejmującego szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, wskazać należy, że szczegółowość danych o sytuacji majątkowej osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów ma na celu umożliwienie sądowi dokonania oceny, czy osoba ta nie jest w stanie ponieść kosztów bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

Złożenie przyrzeczenia, o którym mowa w art. 102 § 3 ustawy i zagrożenie grzywną dla strony, która uzyskała zwolnienie od kosztów sądowych na podstawie świadomego podania nieprawdziwych okoliczności, ma na celu przeciwdziałanie rozmyślnemu wprowadzaniu sądu w błąd. Przepisy te nie są nowością – w poprzednim stanie prawnym regulował te kwestie art. 120 § 3 k.p.c. w zakresie dotyczącym ukarania grzywną strony, która uzyskała zwolnienie od kosztów sądowych na podstawie podania świadomie nieprawdziwych okoliczności.

Odnosząc się natomiast do propozycji zmiany wysokości opłat sądowych w postępowaniu wieczystoksięgowym wskazać należy, że rozdrobnienie nieruchomości w niektórych regionach kraju nie może stanowić podstawy do przyjęcia rozwiązań ogólnosystemowych. Wskazać należy także, że prawo przewiduje możliwość scalenia nieruchomości i prowadzenia dla scalonej nieruchomości jednej księgi wieczystej w miejsce kilku, a w konsekwencji - obniżenia kosztów postępowania wieczystoksięgowego.

Podkreślenia wymaga, że opłaty w postępowaniu wieczystoksięgowym zostały znacząco obniżone i zdecydowana większość obywateli odniosła wymierne korzyści z nowych rozwiązań (w szczególności osoby kupujące mieszkania, zaciągające kredyty hipoteczne).

Mając na uwadze powyższe okoliczności, uznać należy, że nie jest uzasadnione podejmowanie działań w kierunku przywrócenia w postępowaniu wieczystoksięgowym rozwiązań funkcjonujących w poprzednim stanie prawnym.

Z WYKAZAMI PRACOWNI I URZĘDNIKÓW

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
 Andrzej Duda
 PODSEKRETARZ STANU